

Aan: Internet Consultatie (<https://www.internetconsultatie.nl/staatscommissie>)
CC: Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Apeldoorn/Brussel, 9 oktober 2019

Betreft: Grondwetsherziening zittingsduur Eerste Kamer en herzieningsprocedure

Beste lezer, Geachte minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

N.B. Melding: In het wetsontwerp wordt tweemaal 'Artikel III' vermeld, waarvan de eerste de suggestie wekt dat er additionele artikelen worden toegevoegd, maar niet gebeurd.

De *voorstel van wet* is zeer ondermaats geschreven. Op basis van deze minimale en botte aanpassingen ontstaat er een monsterlijk construct hoe de leden van de Eerste Kamer der Staten-Generaal worden benoemd. Wij, de lezers, moeten aannemen dat er GEEN aanpassing van de getraptheid van de verkiezingen wordt toegepast. Ook moeten aannemen dat de kieswet niet grondig wordt herschreven aangaande voor de verkiezingen voor de Eerste Kamer. Derhalve zijn voorstellen als een gelote Eerste Kamer of een verkiezing door de gemeenteraden of bij provinciale roulatie geen optie, en mogen niet gezien worden als "oplossing" voor het monsterlijke construct. Juist deze voorstellen zouden wel dit voorstel een kans van slagen kunnen geven. Althans, wanneer bekend wordt hoe de Kieswet wijzigt als gevolg van het ter consultatie liggende grondwetswijziging, juist dan zou er WEL constructief gereageerd kunnen worden.

Het is zeer bezwaarlijk dat dit voorstel het volgende doet:

1. afschaffen van de mogelijkheid om de Eerste Kamer te ontbinden;
2. het (impliciet) verhogen van de kiesdeler, en zo een verdubbeling van die kiesdrempel, immers de verkiezing gaat nu over 37 of 38 zetels i.p.v. 75 zetels;
3. het ontkoppelen van de democratische legitimiteit die voortkomt uit de stemming voor de Provinciale Staten en haar getrapte verkiezing voor de Eerste Kamer;
4. het aanpassen van de grondwetswijzigingsprocedure, door de tweede lezing in verenigde vergadering te doen. (Hierin wordt onduidelijk hoe de benodigde twee derde gehaald kan worden in beide kamers, of de ruimte in tijd voor verdere reflectie. Ook verwijst ik naar mijn inbreng aangehangen aan de consultatie Herijking Grondwetsherzieningsprocedure:

<https://www.internetconsultatie.nl/grondwetsherzieningsprocedure/reactie/07d07958-0688-48a9-b8ad-39255cafff9f>)

In de Memorie van toelichting wordt vermeld "*De Eerste Kamerverkiezingen bieden geen mogelijkheid voor de kiezer om de uitkomst van een procedure van Grondwetswijziging te beïnvloeden.*". Dat is in het huidige verloop van verkiezingen regelmatig WEL mogelijk (omdat gedurende de periode van de Tweede Kamer er een wisseling van periode van de Eerste Kamer plaatsvindt, wat kan samenvallen met de behandeling van de betreffende grondwetswijziging). Immers als onderdeel van de Provinciale Statenverkiezingen zou het onderwerp van de voorliggende grondwetswijzigingen, maar ook de mogelijke politieke steun voor de coalitie/regering, zeer van invloed kunnen zijn. Zo'n landelijk verkiezingsonderwerp zou het provinciale karakter van deze verkiezingscampagne kunnen doorkuizen. Afgelopen verkiezingsronde was die oproep voor een politieke aardverschuiving te horen bij meerdere partijen. Wanneer dit niet wenselijk is, dan zouden andere middelen ipv grondwetswijziging ingezet kunnen worden.

Doordat, zoals in dit voorstel, die koppeling tussen Provinciale Staten en de Eerste Kamer wordt los gelaten, wordt het wel minder beïnvloedbaar door de stemgerechtigden ("het volk"). MAAR, dan moeten we ook direct erkennen dat we qua afbrokkelende **democratische legitimiteit** van de Eerste Kamer dicht bij de rand van de afgrond komen. Hierdoor zal het vraagstuk over de legitimiteit van deze kamer alleen maar groter worden, met een oproep tot afschaffing tot gevolg.

Ook moet gewezen worden op het feit dat er wordt voorgesteld om de zittingsduur tot 6 jaar op te rekken, danwel in helft-om-3 jaar, terwijl de kiesgerechtigden iedere 4 jaar kunnen wisselen. Hiermee kan een statenlid in haar periode soms tweemaal stemmen, en zo "voorbij zijn graf" invloed uitoefenen. In het ene geval betekend dit dat de uitslag voor de Provinciale Staten daardoor voor 6 jaar onveranderlijk is in de Eerste Kamer. In het andere (opvolgende) geval betekend dit dat een andere uitslag eerst 2 jaar in gijzeling moet wachten om invloed te hebben op de machtsverdeling in de Eerste Kamer. De a-synchroniteit van 3 om 4, cq 4 om 6, jaar zal meer instabiliteit en politieke wrok kunnen geven dan de indiener wenst.

Indien er een herziening plaats vindt, dan zou moeten worden gewaarborgd dat politieke minderheden wel toegang tot de Eerste Kamer kunnen behouden en verkrijgen. Ondersteuning van onafhankelijke en regionalistische partijen zou op gelijke voet moeten komen. Het zou niet zo mogen zijn dat een wens tot meer stabiliteit leidt tot (impliciete) uitsluiting.

Desondanks dat er redenen en motivatie verwoord in de *Memorie van toelichting* wel begrepen tot gevolgd kunnen worden, ookal is dit klaarblijkelijk gedreven door angsten, is mijn conclusie dat deze consultatie terug naar de tekentafel moet om tot een passende en correct voorstel te komen. Of rechtstreeks naar de vuilnisbak en het getrapte systeem van verkiezingen via de Staten Generaal tot de benoeming van de Eerste Kamer zo te behouden. Immers na een jarenlange strijd en inspanning is het **democratisch deficit** opgelost door Kiescolleges in te stellen.

met oprechte groet,

Sent G. Wierda
voorzitter *Eerlijke Verkiezingen*